

Tema invaliditeta u kontekstu europske strategije za skrb

U listopadu prošle godine Zaklada europskih progresivnih studija (FEPS), stranačka zaklada europskih socijaldemokrata, počela je raditi na studiji politike o europskoj strategiji za skrb. Cjelovita studija politike objavljena je početkom ožujka. Europska strategija za skrb nerijetko se slavi kao izraz potpore osobama s invaliditetom. To je točno kada je riječ o prvom dijelu strategije, a to je preporuka Vijeća o obrazovanju i skrbi u ranom djetinjstvu, koja inzistira na tome da djeca s teškoćama u razvoju pohađaju redovno obrazovanje na ravnopravnoj razini s djecom bez teškoća u razvoju. Što se tiče drugog dijela, preporuka Vijeća o dugotrajnoj skrbi, postoji prostor za napredak. Ovdje se invaliditet definira kao podtema dugotrajne skrbi i obuhvaća institucije i domove kao legitimne opcije podrške. Argument da se o osobama s invaliditetom treba brinuti i danas služi kao razlog za opravdanje institucionalizacije. U stvarnosti se uvijek radilo o ometanju života osoba s invaliditetom u normalnom društvu.

Institucije su bile i jesu segregacija, a ne podrška. Postoje dokazi iz raznih izvora koji svjedoče o segregacijskoj i štetnoj prirodi institucija. Mnoge institucije su bile i trenutno su smještene

u vrlo ruralnim područjima ili imaju izgrađene prepreke prema vanjskom svijetu. Mnoge stvari koje uzimamo zdravo za gotovo, poput osobne slobode, privatnosti, mogućnosti nastavka rada ili obrazovanja, nisu moguće za šticeinike institucija. Često nije moguće ni ostvarivanje intimnih odnosa. Život u instituciji može biti vrlo usamljen. Česta je pojava nasilja ili nedobrovoljnog uzimanja lijekova. Institucionalizacija može ozbiljno narušiti zdravlje i izazvati daljnja oštećenja.

Usvajanje KPOSI i Općeg komentara br. 5 obvezalo je države članice na deinstitucionalizaciju, koju nekoliko država članica provodi. Europska strategija za skrb mogla bi potaknuti zemlje da provode politike prema osobama s invaliditetom koje se i dalje oslanjaju na institucije. Ono što je prvenstveno potrebno je proširenje usluga podrške osobama s invaliditetom, kao što je osobna asistencija. Za razliku od dugotrajne skrbi, podrška osobama s invaliditetom ima za cilj omogućiti osobama s invaliditetom sudjelovanje u svim područjima života na ravnopravnoj razini s osobama bez invaliditeta.

(Izvor: www.enil.eu)

Europski humanitarni forum - Komisija i švedsko predsjedanje postavili ciljeve za humanitarnu akciju EU-a

Drugo izdanje Europskog humanitarnog foruma iznijelo je inovativna rješenja za suočavanje s globalnim izazovima humanitarnog sektora, s ključnim fokusom na djelotvornost i učinkovitost pomoći, sve veći jaz između potreba i raspoloživih resursa, utjecaj klimatskih promjena i sve uži prostor za humanitarno djelovanje. Na Forumu su države članice EU-a zajedno s Europskom komisijom najavile planirano humanitarno financiranje od 8,4 milijarde eura za 2023., kao konkretan izraz globalne solidarnosti i vodeće uloge EU-a u humanitarnom djelovanju. EU i države članice, međunarodne, nacionalne i lokalne organizacije i partneri, zemlje pogođene humanitarnim krizama i donatori, razmatrali su načine za daljnje jačanje učinka humanitarnog odgovora. Forum je stavio naglasak na sljedeće ključne teme:

- Sve veći jaz između humanitarnih potreba i resursa: Sudionici su pohvalili predanost EU-a i njegovih država članica da rade na osiguravanju dodatnog humanitarnog financiranja i osiguranju održivije i uravnoteženije raspodjele financiranja unutar EU-a. Forum je identificirao širenje donatorske baze kao prioritet – s fokusom na „netradicionalne“ donatore (međunarodne financijske institucije, privatni sektor, donatori u nastajanju).
- Osiguravanje djelotvornosti i učinkovitosti humanitarnog odgovora: Forum je istaknuo važnost osiguravanja djelotvornosti i učinkovitosti u isporuci pomoći, uključujući bolje određivanje prioriteta glede ograničenih resursa, povećanje udjela

višegodišnjeg i fleksibilnog financiranja te jačanje sudjelovanja lokalnih i nacionalnih aktera i organizacija koje vode žene. U tu je svrhu Europska komisija pokrenula vlastite smjernice o lokalizaciji o tome kako postići pravedna partnerstva između međunarodnih i lokalnih službi za pomoć.

- Predviđanje i odgovor na krize povezane s klimom: Na Forumu se raspravljalo o načinima ublažavanja katastrofa izazvanih klimom, važnosti anticipativne akcije i kombiniranja pristupa za rješavanje temeljnih pokretača krize uz rješavanje trenutnih potreba i jačanje otpornosti te je istaknuto da su klimatske promjene i degradacija okoliša glavni pokretači humanitarnih potreba. Europska komisija obvezala se povećati anticipativne aktivnosti i nastaviti sazivati potpisnike Donatorske deklaracije o klimi i okolišu dva puta godišnje.
- Omogućavanje sigurne i učinkovite humanitarne akcije u područjima pogođenim sukobima: Sudionici su naglasili potrebu za sustavnijim pristupom intenziviranju humanitarne diplomacije i ulaganju u kapacitete za humanitarne pregovore i inicijative temeljene na zajednici kako bi se poboljšalo poštovanje međunarodnog humanitarnog prava od strane naoružanih aktera, siguran i održiv pristup osobama u potrebi i deblokiralo administrativne prepreke učinkovitim humanitarnom djelovanju koje djeluje na načelima.

(Izvor: www.ec.europa.eu)

Izveštaj o socijalnoj zaštiti osoba s invaliditetom u Europi

Europska komisija je objavila studiju o socijalnoj zaštiti osoba s invaliditetom u Europi. Ova studija utvrđuje glavne razlike u načinu na koji sheme socijalne zaštite za osobe s invaliditetom funkcioniraju u različitim zemljama. Izveštaj se bavi situacijom u 35 europskih zemalja. Neki su od glavnih nalaza:

Europske zemlje koriste nekoliko shema – neke se oslanjaju na prethodne porezne doprinose osobe, a druge isključivo na temelj povezan sa statusom osobe s invaliditetom (čak i ako nikada nije radila);

- Radna sposobnost“ još uvijek je glavni način prosuđivanja može li se netko kvalificirati za novčanu potporu, ali razina invaliditeta i potrebe za potporom također igraju važnu ulogu;
- Pristup beneficijama često je povezan sa statusom prebivališta ili državljanstvom osobe;
- Mnoge europske zemlje dopuštaju osobama da rade bez gubitka invalidnine. Međutim, često postoje ograničenja vezana uz to koliko osoba može zaraditi;
- Znatan broj zemalja još uvijek ne dopušta osobama da zatraže invalidninu dok rade;
- Mnoge zemlje imaju problema s neadekvatnim ili smanjenim invalidninama i lošim administrativnim upravljanjem. Osim toga, postoje nejednakosti među osobama koje primaju invalidninu na temelju spola, vrste invaliditeta i mjesta prebivališta.

U izvještaju se objašnjava da većina zemalja koristi mješavinu shema poznatih kao „pomoć za osobe s invaliditetom“ i „osiguranje za osobe s invaliditetom“. Sheme pomoći osobama s invaliditetom ne oslanjaju se na doprinose osoba s invaliditetom iz prošlosti. Dostupne su radno sposobnim osobama s invaliditetom koje nisu prisutne na tržištu rada, u obliku alternativnog izvora zaštite prihoda. Kod shema osiguranja za osobe s invaliditetom, pravo ovisi o prošlim doprinosima za osiguranje osobe. Kako bi se ostvarila potpora, potrebno je dati doprinos u obliku minimalnog iznosa. Dvadeset i sedam zemalja ima i programe pomoći i osiguranja za osobe s invaliditetom: Austrija, Belgija, Bugarska, Cipar, Češka, Grčka, Španjolska, Finska, Francuska, Mađarska, Hrvatska, Irska, Italija, Luksemburg, Litva, Latvija, Malta, Poljska, Portugal, Rumunjska, Švedska, Slovenija, Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija i Ujedinjeno Kraljevstvo. Dvije zemlje imaju samo odredbe koje se odnose na osiguranje (Njemačka i Slovačka), dok pet zemalja pruža samo pomoć osobama s invaliditetom (Danska, Estonija, Nizozemska, Turska i Kosovo). Izveštaj također donosi pojedinosti koje se tiču kriterija za dobivanje invalidnine i ispunjavanja prava na naknade u kombinaciji s prihodom od rada, kao i neadekvatnosti koja se odnosi na prihode osoba s invaliditetom.

(Izvor: www.edf-feph.org)

Uredba EU-a o digitalizaciji pravosudne suradnje - važnost poštivanja prava osoba s invaliditetom

Osobe s invaliditetom imaju manji pristup internetu i digitalnim alatima u odnosu na ostatak populacije. Iako su dostupni ograničeni podaci, studija pokazuje da je 2012. u prosjeku 7 od 10 europskih građana imalo pristup internetu kod kuće, ali samo 5 od 10 među njima koji su izjavili da je ograničenje aktivnosti povezano s oštećenjem ili invaliditetom. Budući da su osobe s invaliditetom također izložene mnogo većem riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, manja je vjerojatnost da će imati pristup internetu i vlastitoj digitalnoj opremi kao što su računalo, prijenosno računalo i mobitel (kada postoje pristupačni proizvodi informacijske i komunikacijske tehnologije po prihvatljivoj cijeni). Starije osobe s invaliditetom posebno su zanemarene, s obzirom na izostanak obuke o digitalnim vještinama i često bez alternative digitalnim uslugama.

U prosincu 2021. Europska komisija objavila je prijedlog Uredbe o digitalizaciji pravosudne suradnje i pristupa pravosuđu, namijenjene primjeni na građanske i kaznene postupke prekogranične prirode unutar Europske unije. U ranoj fazi procesa Europski forum osoba s invaliditetom (EDF) skrenuo je pozornost na činjenicu da prava i potrebe osoba s invaliditetom moraju biti zajamčeni predloženim dokumentom.

Unatoč preporukama EDF-a, prijedlog Europske komisije nije uzeo u obzir prava osoba s invaliditetom. U prosincu 2022. Vijeće je usvojilo svoje stajalište o prijedlogu. Ono sadrži samo referencu na Konvenciju UN-a o pravima osoba s invaliditetom u uvodnoj izjavi. Ne postoji obveza osiguravanja pristupačnosti ili proceduralne prilagodbe za osobe s invaliditetom. Dana 1. ožujka 2023. Odbor Europskog parlamenta za pravna pitanja (JURI) i Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove (LIBE) usuglasili su svoje stajalište o prijedlogu s ambicioznom zaštitom prava osoba s invaliditetom. Citirana je suizvjestiteljica LIBE-a Marina Kaljurand koja je kazala „(...) ključno je da se uspostave potrebne mjere zaštite. Pristupačnost elektroničkih komunikacijskih kanala osobama s invaliditetom mora biti zajamčena kako bi naši građani imali jednake mogućnosti.“ EDF pozdravlja ovaj napredak i nastavit će pozivati institucije EU-a da prihvate uključivanje svih prijedloga u konačni tekst. Konačni stav Europskog parlamenta treba biti dogovoren na plenarnoj sjednici. Nakon toga će Parlament, Vijeće i Komisija započeti pregovore o konačnom tekstu Uredbe.

(Izvor: www.edf-feph.org)

